

כה ע"א-ב. הנאה משריפת תרומה שנטמאה

משנתנו

אין מדליקין (נרות של שבת) בשמן שריפה (שמן של תרומה שנטמא - שאסור באכילה ומצווה בשריפתו, שלא יכשלו באכילתו. כג ע"ב) ביום טוב (שחל להיות בשבת)

דווקא ביום טוב נאסר לשרוף, אבל ביום חול "מותר" לשרוף, וליהנות מהשריפה (לבישול או אור)

רב: כשם שמצווה לשרוף קדשים שנטמאו - כך מצווה לשרוף תרומה שנטמאה, והתורה אמרה: בשעת ביעור התרומה - תהנה ממנה, משריפתה.

היכן מצינו בתורה שמותר ליהנות מביעור התרומה?

רב נחמן בשם רבה בר אבוה: 'וַיִּדְבֹר ה' אֶל אֶהֱרֹן: וְאָנֹכִי הִנֵּה נֹתְתִי לְךָ אֶת מִשְׁמַרְתְּ תְרוֹמַתִּי' - לשון רבים (שנים), ניתן לאהרון ליהנות משתי תרומות: תרומה טהורה (לאכילה וכדו') ותרומה טמאה (לשריפה, כדו' בישול)

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: [בשנה הרביעית והשביעית, ביו"ט ראשון של פסח אדם מבער את מעשרותיו. בשביעי של פסח, אדם מתוודה על המעשרות שנהג בהם כראוי. חלק מנוסח הוידי: "בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת... וְלֹא בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמְאָ" (דברים כו, יד) - אדם מתוודה שהוא לא השתמש לשריפה במעשר שני/עני, בעת שהיה טמא/ המעשר טמא.

דווקא "ממנו" מעשר שני טמא אסור ליהנות משרפתו, אבל מתרומה טמאה מותר ליהנות משריפתה.

ייתכן שנלמד "ממנו" לדייק שמותר ליהנות משריפת קדשים שנטמאו? ואין לדייק מהפס' לשריפת תרומה.

א"א לדייק ממעשר שני לקדשים, שאם מעשר שני נאסר ליהנות מהטמא - ק"ו לקדשים שיהיה אסור ליהנות מהטמא (וממילא "ממנו" מופנה ללימוד לתרומה).

אם כך (שלמד ממעשר שני בק"ו), גם א"א לדייק ממעשר שני לתרומה. אם מעשר שני טמא נאסר בהנאה - ק"ו לתרומה טמאה שתיאסר בהנאה.

הרי כתוב "ממנו" - משמע לדייק ממעשר שני שנאסר, אבל תרומה (אפילו שחמורה ממעשר שני) יש בה צד קל ממעשר שני שמותר ליהנות משריפתה.

מדוע לדייק מ"ממנו" דווקא לתרומה, תדייק לקודש (שאפילו שחמור ממעשר שני) שיש בו צד קל ממעשר שני שמותר ליהנות משריפתו?

מכיוון שקודש חמור מתרומה בשש דינים (שסימנם פנ"ק עכ"ט), לכן עדיף למעט ולהקל ממעשר שני לתרומה.

אדרבא, תרומה חמורה מקודש בארבע דינים (שסימנם מחפ"ז), לכן נלמד לקודש ולא לתרומה?

יש יותר חומרות בקודש מאשר בתרומה. וכן, קודש חמור מתרומה שעונש אכילתה בכרת (מת בקיצור ימים ועירי) לעומת תרומה ש"רק" מתחייב בידי שמים.

השוואת דיני קדשים לתרומה:

תרומה	קודש	פְּיגוּל - חשב בחלק מעבודת הקורבן לאוכלו חוץ לזמנו
לא שייך	פסול הקורבן (אפי' אכל לבסוף בזמנו)	חֹטֵא בְּשֵׁרֵי קוֹרְבָנֵי אֹכְלֵי חוּץ לְזִמְנֵיהֶם
לא שייך	אסור הבשר באכילה (אפי' לא התכוון שיישאר בשר)	נֹתֵר - נשאר מהקורבן בשר לאחר זמן אכילתו
לא שייך	נקרב במקדש	קוֹרְבָן - במקדש
לא שייך	מתחייב קורבן מעילה	נֶהְנֶה מִהַקֹּדֶשׁ בְּשִׁגְגָה
מיתה בידי שמים (קיצור ימים)	כרת (קיצור ימים ועירי)	אוכל בטומאה
מותר באכילת תרומה	אסור באכילת קדש	אוֹנֵן - נפטר לו אחד משבעת הקרובים ועדיין
מיתה בידי שמים	קדשים קלים כשלמים (שנאכלים ע"י הבעלים)	זֵר (ישראל) האוכל
משלם חומש על הקרן לכהן	לא משלם תוספת חומש (משעה שהכהנים מותרים באכילתה)	זֵר האוכל בשגגה
אין פידיון	יש פידיון (במידה ונפל מום בבהמה טרם השחיטה)	להוציא את האוכל לחולין
אסורה לזרים לעולם	מותר לזרים (כדו' מעשר בהמה, תודה ושלמים לאחר זריקת דם על המזבח)	להתיר האוכל לזרים

דרשו חכמים [בתרומה] "רְאֵשִׁית דְּגִנְךָ תִּירְשֶׁךָ... תִּתֵּן לוֹ" (דברים יח, ד), "לו" ציווי שיתן לכהן תרומה שראויה לאכילה, דהיינו, תרומה טהורה. למעט נתינת תרומה טמאה שראויה לכהן רק לשריפה (מכאן שאסור להפריש מפירות טמאים על פירות טהורים ולהביא לכהן. שראויים הפירות הטמאים רק לשריפה). דייק רב נחמן בר יצחק: דווקא אסור לישראל לתת לכהן תרומה טמאה, אבל לכהן מותר ליהנות מהתרומה הטמאה בשריפתה.